

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Η Πατριαρχική Ανωτάτη Εκκλησιαστική Ακαδημία Κρήτης έχει την τιμή να σας προσκαλέσει στο Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα: «Κρήτες Λόγιοι (16ος-19ος αι.)». Το Συνέδριο θα πραγματοποιηθεί στις 6-8 Νοεμβρίου 2025 στην Αίθουσα Εκδηλώσεων της Πατριαρχικής Ακαδημίας, Αλκιβιάδου 10, Ηράκλειο 71307. Η παρουσία σας θα μας χαροποιήσει ιδιαίτερα.

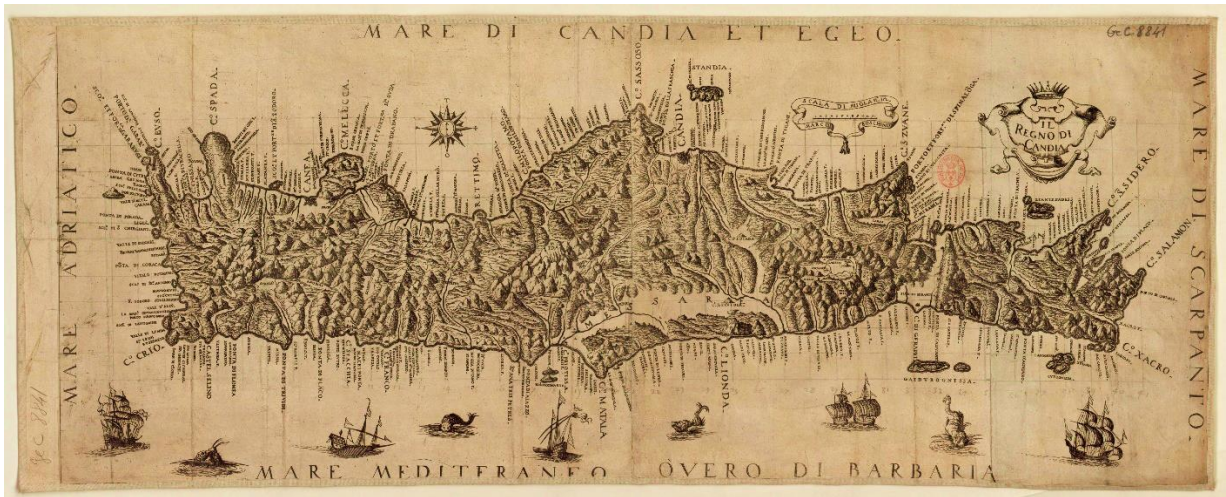
Ο Πρόεδρος του Ακαδημαϊκού Συμβουλίου

Μιχαήλ Στρομπάκης

Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΑΕΑΚ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Από Marco Boschini - Αντικείμενο (GE C-8841) της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Γαλλίας, άγνωστης χρονολογίας (1613-1678) δια χειρός Marco Boschini: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b53093441n/f1.item.zoom>. Χάρτης υπ αριθμόν 642 του καταλόγου του Χρήστου Ζαχαράκη.[2], Κοινό Κτίμα, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=95930625>

Πρόγραμμα Επιστημονικού Συνεδρίου:

Κρήτες Λόγιοι (16ος-19ος αι.)

6-8 Νοεμβρίου 2025

Αίθουσα Εκδηλώσεων της Πατριαρχικής Ακαδημίας

Αλκιβιάδου 10, Ηράκλειο 71307

Ηράκλειο 2025

Πέμπτη 6.11.2025

8.30-9.00 Προσέλευση-εγγραφή

9.00-9.30 Χαιρετισμοί

Α΄ Συνεδρία: 9.30-10.45. Πρόεδρος: **Αθανάσιος Γλάρος**, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ

9.30-9.50: **Παναγιώτης Τζουμέρκας**, Αν. Καθηγητής Τμ. Κοινωνικής Θεολογίας & Χριστιανικού Πολιτισμού Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ: *Ο Αγκαραθίτης Πατριάρχης Αλεξανδρείας Σίλβεστρος (1569-1590) και η συμβολή του στη διευθέτηση εκκλησιαστικών ζητημάτων του Οικουμενικού Πατριαρχείου και γενικότερα.*

9.50-10.10: **Κωνσταντίνος Τσικνάκης**, Ιστορικός, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών: *Ο Μάξιμος Μαργούνιος στην Κρήτη τα χρόνια 1586-1587.*

10.10-10.30 **Σεβ. Μητρ. Σελευκείας κ. Θεόδωρος Μεϊμάρης**, Καθηγητής Εκκλησιαστικής Ιστορίας του Νεότερου και Σύγχρονου Ελληνισμού της ΠΑΕΑΚ: *Ο Κρής λόγιος Εύμένιος Ξηρουδάκης ως φοιτητής εις τήν Θεολογικήν Σχολήν τῆς Χάλκης: ανέκδοτα αὐτοβιογραφικά στοιχεία τῆς περιόδου 1850-1875.*

10.30-10.45 Συζήτηση.

10.45-11.00: Διάλειμμα

Β΄ Συνεδρία: 11.00-12.15. Πρόεδρος: **Κωνσταντίνος Τσικνάκης**, Ιστορικός, ΕΙΕ

11.00-11.20: **Εμμανουήλ Ανδρουλιδάκης**, Δρ Κλ. Φιλ., Μέλος ΕΔΙΠ ΠΑΕΑΚ: *Διακειμενικές ειδυλλιακές απηχήσεις της αρχαιότητας στη «Βοσκοπούλα» του Αωνόμου.*

11.20-11.40: **Νικόλαος Τσιρέβελος**, Μέλος ΕΔΙΠ του Τμ. Θεολογίας Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ: *Το κηρυγματικό έργο του Αθανασίου Βαρούχα του Κρητός. Ομιλητική και επικοινωνιακή προσέγγιση.*

11.40-12.00: **Θεοφ. Επίσκ. Επιδαύρου κ. Νικόδημος Φαρμάκης**, Γενικός Διευθυντής της ΕΚΥΟ της Εκκλησίας της Ελλάδος: *Ο πολώνυμος Κ. Κριτοβουλίδης και ο πολυδιάστατος Βίος του.*

12.00-12.15: Συζήτηση.

12.30-13.15: Κεντρική ομιλία & συζήτηση: **Δημήτριος Σταματόπουλος**, Καθηγητής του Τμ. Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας: *Η Κρήτη ως Οθωμανική περιφέρεια: Διανοητικά δίκτυα και πνευματικές τάσεις στην ύστερη Οθωμανική Αυτοκρατορία.*

***

Γ΄ Συνεδρία: 17.00-18.15. Πρόεδρος: **Εμμανουήλ Δουνδουλάκης**, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΑΕΑΚ

17.00-17.20: **Εμμανουήλ Βαρβούνης**, Καθηγητής Λαογραφίας Τμ. Ιστορίας και Εθνολογίας Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης: *Αναπαραστάσεις του λαϊκού πολιτισμού της Κρήτης σε έργα της κρητικής λογοτεχνίας.*

17.20-17.40: **Δημήτριος Σκρέκας**, Επίκουρος Καθηγητής Βυζαντινής Φιλολογίας, Τμ. Φιλολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης: *Ο ιερέας Ιωάννης Μορεζήνος και το υμνογραφικό του έργο.*

17.40-18.00: **Πανοσιολ. Δημήτριος Στρατής**, Αναπληρωτής Καθηγητής Πατρολογίας της ΠΑΕΑΚ: *Ο Μελέτιος Συρίγος και το υμνο-αγιολογικό του έργο.*

18.00-18.15: Συζήτηση.

Δ΄ Συνεδρία: 18.30-20.05. Πρόεδρος: **Δημήτριος Σκρέκας**, Επίκουρος Καθηγητής Παν. Κρήτης

18.30-18.50: **Μίνως Σκουντάκης**, Δρ Βυζαντινής Φιλολογίας του Τμ. Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης: *Η συμβολή των Κρητών αντιγραφών στη διάδοση της ρητορικής θεωρίας (15ος-16ος αι.).*

18.50-19.10: **Ελένη Βολονάκη**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Αρχ. Ελλ. Φιλολογίας, Τμ. Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πελοποννήσου: *Γεράσιμος Βλάχος, Περί ρητορικής δυνάμεως: Το επιδεικτικόν γένος.*

19.10-19.30: **Γεώργιος Τσερεβελάκης**, Δρ Νεοελλ. Φιλολογίας, Διδάσκων ΠΑΕΑΚ: *Ο Κρητικός λόγιος Ζαχαρίας Σκορδύλης και η φιλολογική του δραστηριότητα.*

19.30-19.50: **Ιωάννης Τσερεβελάκης**, Φιλόλογος, Θεολόγος, Πρωτοψάλτης, Άρχων Πρωτονοτάριος της ΜτΧΕ: *Ο Γεώργιος Καλύβας και το ανέκδοτο έργο του στο χειρόγραφο Vindobonensis. theol. gr. 227.*

19.50-20:05 Συζήτηση.

20.15-20.45: Μουσική Εκδήλωση:

Μουσικό Σύνολο «Γέφυρες» του Μουσικού Σχολείου Ηρακλείου.

Υπεύθυνη: η Εκπαιδευτικός του Μουσικού Σχολείου κυρία Ευαγγελία Κουτσογιαννάκη.

Λήξη 1ης Ημέρας του Συνεδρίου

Παρασκευή 7.11.2025

Ε΄ Συνεδρία: 9.00-10.15. Πρόεδρος: **Μιχαήλ Στρουμπάκης**, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΑΕΑΚ

- 9.00-9.20: **Σάββας Πραστίτης**, Υποψ. Δρ Ιστορικής Μουσικολογίας, Τμ. Κοινωνικής Θεολογίας & Χριστιανικού Πολιτισμού Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ: *«Κρήτες εν Κύπρω...». Η παρουσία Κρητών σε μουσικά χειρόγραφα στην Κύπρο.*
- 9.20-9.40: **Ιωάννης Λιάκος**, Αναπληρωτής Καθηγητής Εκκλησιαστικής Μουσικής και Ψαλτικής Τέχνης, Τμ. Κοινωνικής Θεολογίας & Χριστιανικού Πολιτισμού Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ: *Ανέκδοτη εργογραφία Γεωργίου του Κρητός.*
- 9.40-10.00 **Εμμανουήλ Ξυνάδας**, Επίκουρος Καθηγητής Χριστιανικού Πολιτισμού και Παράδοσης, Τμ. Κοινωνικής Θεολογίας & Χριστιανικού Πολιτισμού Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ: *Κρήτες συνδρομητές σε μουσικές εκδόσεις του 19ου αιώνα.*
- 10.00-10.20 **Ανδρέας Γιακουμάκης**, Δρ Μουσικολογίας Ιονίου Πανεπιστημίου, Μέλος ΕΔΙΠ της ΠΑΕΑΚ: *Πάυλος Γ. Βλαστός, ο Ρεθύμνιος (1836-1926). Ένας διαφωτιστής του καιρού και του τόπου του.*
- 10.20-10.35 Συζήτηση.

10.35-11.00: Διάλειμμα

Στ΄ Συνεδρία: 11.00-12.15. Πρόεδρος: **Έλενα Γιαννακοπούλου**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ

- 11.00-11.20: **Πανοσιολ. Συμεών Αυγουστάκης**, Δρ Θεολογίας ΕΚΠΑ, Διδάσκων ΣΜΥΚ-ΡΕΣ: *Ο Αρχ. Παρθένιος Κελαϊδής: η πνευματική και πολιτιστική του προσφορά.*
- 11.20-11.40: **Πανοσιολ. Νήφων Βασιλάκης**, Αναπληρωτής Καθηγητής Κανονικού Δικαίου της ΠΑΕΑΚ (υπό διορισμό): *Άγιος Κύριλλος ο Λούκαρις. Κανονική και λειτουργική προσφορά στην Εκκλησία.*
- 11.40-12.00: **Καραβασιλειάδης Ραφαήλ**, Φιλόλογος, MS Βιβλικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ: *Νικάνδρου Ζαννουβίου 'Ιερά Κατήχησις': θέσεις και άρσεις της βιβλικής θεολογίας του.*
- 12.00-12.15 Συζήτηση.

12.15-13.15: Κεντρική ομιλία & συζήτηση: **Απόστολος Κραλίδης**, Καθηγητής Ιστορίας Θρησκειών & Πρόεδρος Τμ. Κοινωνικής Θεολογίας & Χριστιανικού Πολιτισμού Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ: *Θρήνος και Μνήμη: Οι Κρήτες Λόγιοι απέναντι στην Οθωμανική Κατάκτηση (17ος-19ος αιώνας).*

***

Ζ΄ Συνεδρία: 17.00-18.15. Πρόεδρος: **Απόστολος Κραλίδης**, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ

17.00-17.20: **Γεώργιος Βλαχάκης**, Καθηγητής ΣΑΕ/ΕΑΠ: *Ο Διαφωτιστής Κήρυκος Χαιρέτης και η συμβολή του στον διάλογο Επιστήμης και Θρησκείας.*

17.20-17.40: **Αθανάσιος Γλάρος**, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ: *Αναφορές Ελλήνων φιλοσόφων περί Θεού στον «Λόγον εις τὴν ἁγίαν καὶ ζωοποιὸν Τριάδα» του Μακαρίου Χριστιανοπούλου (Μαριδάκη).*

17.40-18.00: **Νικόλαος Τζιράκης**, Ομ. Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ: *Ο εθνοϊερομάρτυρας Ιάκωβος Γ. Αρχατζικάκης περί της ηθικής των Ελλήνων φιλοσόφων και της χριστιανικής ηθικής με κύρια αναφορά στον Αριστοτέλη.*

18.00-18.15: Συζήτηση

Η΄ Συνεδρία: 18.30-19.45. Πρόεδρος: **Νικόλαος Τζιράκης**, Ομ. Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ

18.30-18.50: **Ιωάννης Αίλης**, Επίκουρος Καθηγητής Δογματικής και Συμβολικής Θεολογίας της ΠΑΕΑΚ: *Θεολογική απάντηση του Πατριάρχου πρώην Ιεροσολύμων Νεκταρίου προς τον Γάλλο πάστορα Ιωάννη Κλώντ, στην 34η Επιστολή του.*

18.50-19.10: **Έλενα Γιαννακοπούλου**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κανονικού Δικαίου Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ: *Πάσχα και Ιεροί Κανόνες: Η κανονική επιχειρηματολογία του Πατριάρχου Αλεξανδρείας Μελετίου Πηγά, Κρητικού λογίου του 16ου αιώνα.*

19.10-19.30: **Εμμανουήλ Πατεδάκης**, Επίκουρος Καθηγητής Βυζαντινής Φιλολογίας Τμ. Φιλολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης: *Η λογιосύνη στη Μονή Βροντησίου.*

19.30-19.45: Συζήτηση.

20.00-20.30: **Εμμανουήλ Ανδρουλιδάκης, Ιωάννης Τσερεβελάκης:** *Παρουσίαση εκδοτικής δραστηριότητας της Πατριαρχικής Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Κρήτης.*

20.30-21.00: Μουσική εκδήλωση

Βυζαντινή Ορχήστρα Κρήτης με τη συνέργεια ψαλτικού Χορού. Διδασκαλία-Διεύθυνση: Ανδρέας Γιακουμάκης, Δρ Μουσικολογίας Ιονίου Πανεπιστημίου, Μέλος ΕΔΙΠ της ΠΑΕΑΚ, Αρχων Μαΐστωρ ΜτΧΕ

Λήξη 2ης Ημέρας του Συνεδρίου

Σάββατο 8.11.2025

7.00-10.00, Ι. Ν. Αγίας Σκέπης (εντός του Περιβόλου της ΠΑΕΑΚ). Θεία Λειτουργία.

Θ΄ Συνεδρία: 11.00-12.15. Πρόεδρος: **Σεβ. Μητρ. Κρήνης κ. Κύριλλος Κατερέλος**, αφυπηρετήσας Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ

11.00-11.20: **Λάμπρος Πατσαβέλας**, Επίκουρος Καθηγητής, Τμ. Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευσιολογίας Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ: *Σχόλιο στο έργο του Γερασίμου Βλάχου του Κρητός «Περί της του Μωάμεθ θρησκείας και κατά Τούρκων».*

11.20-11.40: **Ειρήνη Χριστινάκη**, Καθηγήτρια Κανονικού Δικαίου, Τμ. Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευσιολογίας Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ: *Η «Επιτομή της Ιεροκοσμικής Ιστορίας» του Νεκταρίου Ιεροσολύμων και το περί δικαίου ερώτημα.*

11.40-12.00: **Πανοσιολ. Μ. Εκκλησιάρχης Αέτιος Νικηφόρος**, Δρ Κανονικού Δικαίου Πανεπιστημίου Cardiff: *Ευάγγελος Γ. Νικολαΐδης: Ένας λησμονημένος Υφηγητής του Εκκλησιαστικού Δικαίου της Νομικής Σχολής Αθηνών εκ Βιάννου Κρήτης (1873-1906).*

12.00-12.15 Συζήτηση.

Ι΄ Συνεδρία: 12.30-13.15. Πρόεδρος: **Ειρήνη Χριστινάκη**, Καθηγήτρια Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ

12.30-12.50 **Ανδρουτσόπουλος Γεώργιος**, Αναπληρωτής Καθηγητής Εκκλησιαστικού Δικαίου Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ: *Το Σιναιτικό ζήτημα επί Μελετίου Πηγά.*

12.50-13.10 **Σεβ. Μητροπολίτης Κρήνης κ. Κύριλλος Κατερέλος**, Αφυπηρετήσας Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ: *Η περί Αγίας Τριάδος αντιρρητική Θεολογία του Μελετίου Συρίγου έναντι της Λουκαρείου Ομολογίας και των καλβινικών θέσεων.*

13.10-13.30 Συζήτηση.

Λήξη της 3ης Ημέρας του Συνεδρίου-Συμπεράσματα

- Στον χώρο της Ακαδημίας, κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου, θα λειτουργεί Έκθεση Εκκλησιαστικού Ψηφιδωτού από το Εργαστήριο Ψηφιδωτού «Ψηφίδων Τέχνη Ευ Ποιώ» του Νικολάου Μανιουδάκη (<https://www.artmosaicworkshop.com/>).

Επιστημονική Επιτροπή.

Πρόεδρος της Ε.Ε:

Μητροπολίτης Σελευκείας, κ. Θεόδωρος, Καθηγητής ΠΑΕΑΚ

Μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής:

Μιχαήλ Στρουμπάκης, Πρόεδρος ΠΑΕΑΚ, Αναπληρωτής Καθηγητής

Εμμανουήλ Δουνδουλάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΑΕΑΚ

π. Αυγουστίνος Μπαϊραχάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΑΕΑΚ

Χριστόφορος Αρβανίτης, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΑΕΑΚ

π. Δημήτριος Στρατής, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΑΕΑΚ

π. Νήφων Βασιλάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΑΕΑΚ, (υπό διορισμό)

Ιωάννης Λίλης, Επίκουρος Καθηγητής ΠΑΕΑΚ

Ροδάνθη Ανδρουλιδάκη, Επίκουρη Καθηγήτρια ΠΑΕΑΚ

Εμμανουήλ Ανδρουλιδάκης, Δρ Κλ. Φιλ., Μέλος ΕΔΙΠ, ΠΑΕΑΚ

Χρυσοβαλάντη Παπαναστασοπούλου, Δρ Θεολογίας, Μέλος ΕΔΙΠ, ΠΑΕΑΚ

Ανδρέας Γιακουμάκης, Δρ Μουσικολογίας, Μέλος ΕΔΙΠ, ΠΑΕΑΚ

Βασιλική Μπούρα, Δρ Μουσικολογίας, Διδάσκουσα ΠΑΕΑΚ

Γεώργιος Σαμουράκης, Δρ Θεολογίας, Διδάσκων ΠΑΕΑΚ

Γεώργιος Τσερεβελάκης, Δρ Νεοελλ. Φιλ. Διδάσκων ΠΑΕΑΚ

Οργανωτική Επιτροπή:

Μιχαήλ Στρουμπάκης, Πρόεδρος ΠΑΕΑΚ, Αναπληρωτής Καθηγητής

π. Αυγουστίνος Μπαϊραχάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΑΕΑΚ

Χριστόφορος Αρβανίτης, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΑΕΑΚ

Εμμανουήλ Ανδρουλιδάκης, Δρ Κλ. Φιλ., Μέλος ΕΔΙΠ, ΠΑΕΑΚ

Χρυσοβαλάντη Παπαναστασοπούλου, Δρ Θεολογίας, Μέλος ΕΔΙΠ, ΠΑΕΑΚ

Γεώργιος Σαμουράκης, Δρ Θεολογίας, διδάσκων στην ΠΑΕΑΚ

Γεώργιος Σημαντήρης, υποψ. Δρ ΕΛΜΕΠΑ, διδάσκων ΠΑΕΑΚ

Σταύρος Μαζωνάκης, ΜΑ Θεολογίας, διδάσκων ΠΑΕΑΚ

-Ζωντανή μετάδοση από το επίσημο κανάλι της ΠΑΕΑΚ στο

YouTube: https://www.youtube.com/channel/UCYDYQOoT9_6L8GZeEYqbsMA

-Χορήγηση Βεβαίωσης Παρακολούθησης:

Εμμανουήλ Ανδρουλιδάκης, Δρ Κλ. Φιλ., Μέλος ΕΔΙΠ, ΠΑΕΑΚ, Σταύρος Μαζωνάκης ΜS Θεολογίας, Διδάσκων ΠΑΕΑΚ.

-Υπεύθυνος Έκδοσης Πρακτικών, (εντύπως-ψηφιακώς): Εμμανουήλ Ανδρουλιδάκης, Δρ Κλ. Φιλ., Μέλος ΕΔΙΠ, ΠΑΕΑΚ, Γεώργιος Τσερεβελάκης Δρ Νεοελλ. Φιλ., Διδάσκων ΠΑΕΑΚ.

Στο πλαίσιο του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (2016/679/ΕΕ) και της Εθνικής νομοθεσίας (Ν. 4624/2019), σας ενημερώνουμε ότι οι εργασίες του Συνεδρίου θα φωτογραφηθούν, θα βιντεοσκοπηθούν και θα μεταδοθούν διαδικτυακά. Το υλικό θα χρησιμοποιηθεί για το αρχείο της ΠΑΕΑΚ, ενώ μέρος του θα δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα της (www.aeahk.gr), στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, καθώς και στα Μ.Μ.Ε.

© Πατριαρχική Ανωτάτη Εκκλησιαστική Ακαδημία Κρήτης